

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 30 päivänä elokuuta 2016

675/2016

Laki **käräjäoikeuden lautamiehistä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään tuomioistuinlain (673/2016) 2 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuista käräjäoikeuden lautamiehistä. Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, lautamiehen asemaan ja oikeuteen pysyä tehtävässään sovelletaan, mitä tuomioistuinlain 17 luvussa säädetään tuomioistuimen asiantuntijajäsenen asemasta ja oikeudesta pysyä tehtävässään.

Lautamiehen vaaliin, valituksi tulleen lautamiehen oikeuteen kieltäytyä tehtävästä sekä lautamiehen tehtävän hoitamiseen valituksen käsittelyn ja vaalin aikana sovelletaan kuntalain (410/2015) 10 luvun kunnan luottamushenkilöä koskevia säännöksiä.

2 §

Lautamiesten kelpoisuusvaatimukset ja valintaperusteet

Lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä.

Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tull- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö.

3 §

Lautamiesten lukumäärän vahvistaminen ja muuttaminen

Käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän vahvistaa oikeusministeriö. Jos käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluu useampia kuntia, oikeusministeriö vahvistaa kunkin kunnan alueelta valittavien lautamiesten määrän ensisijaisesti kuntien henkikirjoitettujen asukkaiden lukumäärän suhteessa. Jokaisesta kunnasta on kuitenkin valittava vähintään yksi lautamies.

Lautamiesten määrää voidaan kunnanvaltuuston tai käräjäoikeuden esityksestä muuttaa, jos tuomiopiiriin kuuluvien kuntien asukkaiden tai käräjäoikeudessa oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa käsiteltävien asioiden määrä on oleellisesti muuttunut.

Kunnallisen tai oikeudellisen jaotuksen muuttuessa oikeusministeriö voi muuttaa lautamiesten määrää ilman 2 momentissa tarkoitettua esitystä. Lautamiesten määrän muuttuessa ministeriö voi samalla määrätä, onko asianomaisten kuntien alueilta valittujen lautamiesten vaali toimitettava uudelleen jäljellä olevaksi vaalikaudeksi.

Ennen lautamiesten määrän vahvistamista tai muuttamista käräjäoikeudelle ja käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvalla kunnalla on varattava tilaisuus antaa asiassa lausunto.

4 §

Lautamiesten valinta

Kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi.

Jos pääkäsittely on kesken 1 momentissa säädetyn toimikauden loppuessa, lautamiehen tehtävä jatkuu, kunnes asia on käräjäoikeudessa ratkaistu.

Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

5 §

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Lautamiehen on ennen tehtävään ryhtymistä sekä tehtävän kestäessä annettava käräjäoikeudelle tuomioistuinlain 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus.

6 §

Tuomarinvakuutus

Lautamiehen on annettava tuomarinvakuutus. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain 1 luvun 7 §:ssä.

7 §

Lautamiesten osallistuminen istuntoihin

Käräjäoikeuden laamannin tulee huolehtia siitä, että lautamiehet osallistuvat käräjäoikeuden istuntoihin vuorojärjestyksessä.

Maa oikeuden puheenjohtaja kutsuu maa oikeuden jäseniksi lautamiehet yhdestä tai useammasta käräjäoikeudesta, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä olevan toimituksen kohteena oleva alue, raja tai osa siitä on. Erityisestä syystä maa oikeuden jäseniksi voidaan kutsua myös käräjäoikeuden tuomiopiiriin maa oikeusasioissa kuuluvan muun käräjäoikeuden lautamiehet.

Lautamies, joka on kalenterivuoden aikana ollut mukana istunnossa 20 päivänä, ei sinä kalenterivuonna saa enää osallistua istuntoon, ellei ole kysymys saman asian käsittelyn jatkamisesta.

8 §

Tilapäinen lautamies

Jos käräjäoikeuden kokoonpanoa ei saada päätösvaltaiseksi sen vuoksi, että lautamiehelle on tullut yllättävä este, eikä kokoonpanoa käräjäoikeuden toimintaa haittaamatta saada täydennetyksi lautamieheksi valitulla henkilöllä pitkien etäisyyksien tai muun paikallisista olosuhteista johtuvan erityisen syyn vuoksi, käräjäoikeuden puheenjohtaja voi kutsua tilapäiseksi lautamieheksi tehtävään kelpoisen henkilön. Tilapäiseksi lautamieheksi kutsutun on ennen tehtävään ryhtymistään annettava tuomarinvakuutus käräjäoikeudessa.

9 §

Lautamiehen eroamisikä

Lautamies on velvollinen eroamaan tehtävästään saavuttaessaan tuomioistuinlain 16 luvun 1 §:ssä säädetyn eroamisiän.

10 §

Lautamiehen vapauttaminen tehtävästään

Jos lautamies menettää kelpoisuutensa tai muuten tulee sopimattomaksi lautamiehen tehtävään, käräjäoikeuden on oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa vapautettava hänet tehtävästään tai määrättävä, ettei lautamies määräaikana saa hoitaa lautamiehen tehtävää. Ennen tehtävästä vapauttamista lautamiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Päätökseen lautamiehen tehtävästä vapauttamisesta tai tehtävän hoitamisen jatkamisesta, saa asianomainen lautamies hakea muutosta hovioikeudelta valittamalla. Päätöstä on noudatettava valituksesta huolimatta.

11 §

Avoimesta lautamiehen tehtävästä ilmoittaminen

Lautamiehen tehtävän tultua toimikauden aikana avoimeksi käräjäoikeuden laamannin on ilmoitettava siitä asianomaiselle kunnalle uuden lautamiehen valitsemiseksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

12 §

Lautamiehen palkkio ja kustannusten korvaus

Lautamiehelle maksetaan valtion varoista:

- 1) palkkiota;
- 2) korvausta ansionmenetyksestä ja kustannuksista, joita lautamiestoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä;
- 3) matkakustannusten korvausta ja päivärahaa.

Lautamiehen palkkion, korvausten ja päivärahan tarkemmat perusteet ja määrän vahvistaa oikeusministeriö.

Lautamies, joka katsoo, että hän ei ole saanut 1 ja 2 momentin mukaista palkkiota tai korvausta, voi vaatia oikaisua asianomaisen käräjäoikeuden laamannilta. Jollei oikaisuvaatimusta ole tehty vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana suorituksen olisi pitänyt tapahtua, oikeus sanottuihin etuisuuksiin on menetetty. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

13 §

Lautamiehelle sattuneen tapaturman korvaaminen

Lautamiehen tehtävän hoitamisessa sattuneesta tapaturmasta ja saadusta ammattitaidista suoritetaan korvaus valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään työtapaturmasta ja ammattitaidista. Korvausta suoritetaan siltä osalta kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen korvaukseen muun lain mukaan.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista 1 momentin nojalla valtion varoista, käsittelee Valtiokonttori. Mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä, työnantajasta ja vakuutuslaitoksesta, sovelletaan vastaavasti lautamieheen, käräjäoikeuteen ja Valtiokonttoriin. Mitä työtapaturma- ja ammattitautilain IV osassa säädetään etuuksien toimeenpanosta, VIII osassa muutoksenhausta, oikaisumenettelyistä ja takaisinperinnästä sekä IX osassa tietojen antamisesta, saamisesta ja salassapidosta, tietojen maksuttomuudesta, terveydentilatiedoista maksettavista korvauksista, rahamäärien ja korvausten tarkistamisesta työeläkeindeksillä ja palkkakertoimella, rahamäärien pyöristämisestä, vakuutuslaitoksen takautumisoikeudesta, vakuutuslaitoksen oikeudesta saada takaisin maksamansa täyskustannusmaksu liikennevakuutuslaitokselta, esteellisyydestä, asiakirjojen säilyttämisestä sekä siirto- ja ulosmittauskiellosta sovelletaan myös tässä pykälässä tarkoitettuun korvausasiaan.

14 §

Herastuomarin arvonimi

Käräjäoikeuden laamanni voi myöntää tunnustukseksi pitkästä ja ansiokkaasta toiminnasta käräjäoikeuden lautamiehenä herastuomarin arvonimen.

15 §

Virkarikokset

Lautamiestä syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa noudattaen, mitä tuomioistuinlain 22 luvussa säädetään käräjäoikeuden jäsenestä. Hovioikeus määrää, voiko lautamies virkasyytteen vireilläolon ajan jatkaa tehtävässään.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Käräjäoikeuden lautamies on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, kun hänet ensimmäisen kerran tämän lain voimaan tulon jälkeen määrätään tehtävänsä.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen lainkohtaan, sen asemesta sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 2016

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström